

A láthatatlanság vége
társadalomismereti szöveggyűjtemény

A láthatatlanság vége

társadalomismereti szöveggyűjtemény

Szerkesztették:

Gelsei Gergő – Gergely Vera

Horváth Vera – Rácz Márton

Alapítvány a Társadalomelméleti Kollégiumért

2004

Kiadja az
Alapítvány a Társadalomelméleti Kollégiumért
Budapest, 2004
1092 Budapest, Ráday u. 43-45.
Telefon: 216-7785, e-mail: tek@tek.bke.hu
Honlap: <http://tek.bke.hu>

Felelős kiadó: Magi István, az Alapítvány
a Társadalomelméleti Kollégiumért kuratóriumának elnöke
Számítógépes tördelés, borító: Rácz Márton
Nyomdai munkálatok: Oláh Nyomda Kft.
Felelős vezető: Lajkó István ügyvezető

ISBN 963 216 580 2

Nyelvi lektor: Recski Anna

© Gelsei Gergő, Gergely Vera, Horváth Vera,
Rácz Márton, Budapest, 2004
© Társadalomelméleti Kollégium, Budapest, 2004

A szöveggyűjtemény a Soros Alapítvány támogatásával,
a Szakkollégiumi Program keretében jelent meg.

Tartalom

Előszó	7
Szexuális kisebbségek	9
Szegények, munkanélküliek, hajléktalanok	33
Nők	57
Fogyatékkal élő emberek	79
Nemzeti és etnikai kisebbségek	99
Drogosok	121

Előszó

Ez a szöveggyűjtemény középiskolásoknak készült, és olyan emberekről szól, akiket a társadalom bizonyos tulajdonságaik miatt hátrányosan kezel, kirekeszt. Az általuk alkotott – egyetlen közös tulajdonságuk alapján mesterségesen kijelölt – csoportok közül mutatunk be hatot.

Képzeljük el a „hátrányok nélküli embert”! Valószínűleg Budapest egy előkelőbb kerületében lakó, jól fizető állással rendelkező (legyen mondjuk bankigazgató), harmincas évei elején járó egészséges heteroszexuális fehér férfi lenne, akinek minden feltétel adott ahhoz, hogy hátrányos megkülönböztetés nélkül élje életét. Ilyen ember azonban nem létezik! Nincs olyan, aki ne lenne valamilyen szempontból hátrányosabb helyzetben másoknál. Könyvünk tehát mindenkiről szól. A mindennapi tapasztalat azt mutatja, hogy ezekről a hátrányokról gyakran csak felületesen, valódi tapasztalat és ismeretek hiányában alkotunk véleményt. Ezért tartjuk fontosnak, hogy minél többet beszéljünk, olvassunk könyvünk témáiról.

A könyv hat fejezetében szó lesz a szexuális kisebbségekről, a szegényekről, a nőkről, a fogyatékkal élő emberekről, az etnikai kisebbségekről és a drogosokról. Ezek persze önkényesen, a teljesség igénye nélkül választott hátrányos helyzetű csoportok, hiszen azokat még sokáig lehetne sorolni: idősek, családon kívül nevelkedők, vallási kisebbségek, vidékiek, börtönviseltek, bevándorlók stb.

Az egyes fejezetek szereplőivel nap mint nap találkozunk az utcán, a munkahelyünkön, az iskolában, a családukban. Jó esetben nem csak a könyvünkben kiemelt tulajdonságuk alapján ítéljük meg őket, hiszen ez a jellemző csak egy az adott embert alkotó millió másik mellett; vagyis egy szegény ember nem *csak* szegény, és egy meleg sem *csak* meleg. Sajnos a mai társadalomban ennek általában az ellenkezője történik.

Könyvünk látszólagos ellentmondást hordoz: bár azt szeretnénk, hogy az egyes embereket ne kizárólag a fent kiemelt tulajdonságuk alapján, hanem a maguk teljességében ítéljék meg, mi mégis pont a tárgyalt tulajdonságok alapján rendeztük őket csoportokba. Mindezt azért tettük, hogy bemutassuk, milyen lehetséges tévedéseket és csapdákat rejt az ilyesféle általánosítás. Rossz úton jár az, aki elhamarkodottan mond véleményt valakiről pusztán egyetlen vonása alapján.

Végül néhány szót a címről. A könyvben szereplő emberek nemrég, az 1990-es

években kezdtek láthatóvá válni, előtte hivatalosan nem léteztek szegények, munkanélküliek, etnikai kisebbségek, a szexuális kisebbségeket pedig üldözték. A láthatatlanságnak nem ezzel a könyvvel lesz vége, semmi esetre sem akarjuk azt sugallni, hogy már minden rendben van. Sőt, a célunk éppen az, hogy a még mindig homályban lévő kérdésekről nyíltan, bátran merjünk beszélni. A cím irányt próbál mutatni egy olyan világ felé, ahol nemcsak hogy nincsenek láthatatlanságba kényszerült emberek, hanem mindenki azonos jogokkal és lehetőségekkel rendelkezik.

Itt szeretnénk köszönetet mondani a *Soros Alapítványnak*, amiért a Szakkollégiumi Program keretében támogatta a könyv elkészültét; továbbá szellemi otthonunknak, a Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem *Társadalomelméleti Kollégiumának*; végezetül pedig a *Perspektívák egy tágra zárt társadalomban* című konferenciasorozat szervezőinek, akiknek fejéből kipattant az olvasókönyv ötlete.

Szintén köszönet illeti szerzőinket, és azokat a nyelvi- és szaklektorokat, akik a szoros határidők ellenére is véleményükkel, észrevételeikkel segítették a munkánkat. Az elkészült szövegek a szerzőket és lektorokat dicsérik, a szövegekben maradt esetleges hibák és pontatlanságok pedig bennünket terhelnek.

Hasznos időtöltést kívánva,

a szerkesztők